

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Cap. IV. An conjuges post consummatum matrimonium valeant ex
communi consensu mutationem status assumere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Sed contra meritò se opponit Castropalaus, l.c. § 10. n. 2. Nam in sacro Textu, cuiusque delicto, ex quo divorcium fit, seu mutua cohabitatio solvitur (sanè pro tempore, quo, ut modò dixi, legitime durat solutio) amissio dotis asinebitur.

§. Quoad tertium effectum, idem dico, quod modò indicavi §. 8. n. 2. 1.

CAPUT IV.

Occasione prædictorum quarimus, qua ratione Coniuges post consummatum Matrimonium valeant communi consensu mutationem status assumere.

1. **H**Aecenus declaravimus, quondam in casu delicti alterius coniugis possit alter novum vitæ statum suscipere. In præsentia verò quarimus, quid extra casum delicti?

2. Et quidem, quod mutuo consensu valeant coniuges, etiam post consummatum matrimonium se separare, & vitam cœlibem agere, & certum est, & multi Sancti Veteres nos suo exemplo docuerunt. Verum, id à coniugibus, præsertim, si sint iuvenes, esse cum magna prudentia, immò, & longa experientia suæ continentiae præstandum, non est hic, nisi serio monendum. Legatur Sanchez l. 7. matr. d. 34. Pont. l. 9. matr. c. 11. alique.

3. Iam verò discurremus per singulos illos vitæ status supra memoratos, Professionem Religiosam, Ordinis sacri susceptionem, simplicis voti castitatis emissionem.

§. I. Quoad Professionem Religiosam sine licentia Coniugis.

1. **N**ec licitè, nec validè coniux sine expressa licentia alterius professionem in Religionem emit, profus sicut servum Domino non consentiente. Si tamen sine prædicta licentia emit, poterit omnino ab altero coniuge repudiari, immò ipsemet, relicta Religione, poterit propria auctoritate (gravi scandalo semper prudenter amoto) ad coniugem reverti, & ad hanc reversionem sanè obligabitur, etiam si coniux alterius ingressi sui non consentiens, nequaquam positivè revocet. Ratio est, quia ex una parte id requirit iustitia debita coniugi, & ex alia professio fuit nulla: Ex c. 2. d. 3. 2. 9. 5. Sanchez l. 7. matr. d. 34. n. 15. Laym. l. 5. tr. 10. p. 3. c. 7. n. 4. c. 8. Pontius l. c. n. 8. teneat, sine sententia Iudicis, causæque discussione non posse hunc professum Religionem deserere.

2. Licentia autem, ut volunt Sanchez, Pont. Laym. cum Castropal. d. 3. de spons. p. 6. §. 1. i. n. 6. ex c. Veniens, de convers. Coniugatorum, debet liberè data esse à coniuge. Quare coacta, vel dolo, vel metu extorta non sufficit ad validitatem Professionis.

3. Inquires: Coniux sine licentia alterius factus Professus, si deinde redeat ad uxorem, obligaturne primò, servare castitatem, quantum potest, v. g. non petendo debitum. Secundò, obligaturne, mortua uxore, redire ad Religionem?

4. Respondeo ad primum: Si professionem emittens habuit expressum animum castitatem vovendi, etiam si ad sæculum rediret, certum est, obligari ad servandam, quantum potest, castitatem, & consequenter ad non petendum debitum, nam ad satisfaciendum uxori, satis est, si reddat. Si verò hunc animum expressum non habuit, non obligabitur, quia ex communi more emittendi professionem, semper intelligit profutens, vovere castitatem statui Religioso annexam. Quòd si Pontifex in sacro Textu, C. Quidam, C. placet, de convers. coniugat. dicit huc coniugem teneri ad id, quod potest, id dicit, tum ex quadam præsumptione, quòd coniugatus animum habuerit servandi castitatem, etiam extra Religionem, tum, ut

coniugi proponat id, quod tutius est. Ita Pontius l. matr. c. 1. n. 4. idemque tenet in simili de professione alio capite nulla. Bordonus, tom. 3, contr. 1. 6. n. 23. Sanchez l. 7. matr. d. 34. num. 2. alique similia loquuntur.

5. Ad secundum respondeo, certum esse, ut si Castropal. l. c. n. 3. non obligari, neque ad illam Religionem, ubi professus fuerat, redire, neque aliam suscipere, fortè ad aliud ex his se obligare expectet mandatum conjugis; sequitur, ut dicamus de eadem etiam consensu.

Quoad eandem, cum licentia Coniugis.

6. Professio validam esse eam professionem, ab eo sciendo ab alio inconveniente, per se licitam docemus. Sed, quia tunc vinculum matrimonium non solvitur, ideo, si cognosceret vir professus uxorem etiam professam, peccaret quidem contra votum, verò contra iustitiam. Ita Castrop. d. 2. de spons. quia adhuc illa sua est, si evolaverunt ad Religionem matrimonium consummato.

7. Eit autem advertendum id, quod sacri Canon. cap. Cum sis, Vxorat. c. convers. coniugat. hanc professionem, ut scilicet neuter coniugum Religionem ingredi, nisi uterque ingrediatur, Religionem quidem Sancti Ioannis sufficere, & si non servari, docet Pont. loc. cit. cap. 12. num. 3. cum Sanchez, id negantem. Addit tamen in prædictis casibus, tunc nihilominus vitum posse, ut etiam vitum (quicquid contrarium dicat de uxore Hæretici, quem agit Castropalaus loc. cit. num. 9.) Religionem ingredi, remanente altero coniuge in læculo, quando concurrunt tria.

8. Primum, Vt Coniux relicto in sæculo sit senex, Senex autem ad hunc effectum ordinariè est, si sexaginta annorum, fœmina quinquaginta, quando non solent amplius apti esse ad generandum. Ceterum in particularibus poterit Episcopus, spectata corporis valetudine, robore, modo vivendi, arbitratu abesse debitam senectutem.

9. Secundò, ut eiusmodi coniux relinquenda in cœculo non sit suspectus de incontinentia.

10. Tertiò, ut idem emitat votum castitatis, quod certè votum simplex erit, adeoque, si post votum tertius coniugis aliud matrimonium (vique illicitum) trahat, contrahet validè, & imperata dispensatione voti, etiam licetè.

11. Nonnulli, præter licentiam alterius coniugis, requirunt licentiam Episcopi, sicut, ut licetè aliam dicta professio: Et sanè, tametsi de rigore iuris licet requiratur, ut, expediendo Textus, profertur Castropalaus, loc. cit. n. 11. nihilominus ex consuetudine, etiam ibid. habet, jam necessaria est eiusmodi licentia, alio tam admissionem, & ita usus obtinuit.

12. Inquires: Quid, si eveniat casus, ut professus ex conjugibus, alter, qui dedit licentiam, nolit deinde ingredi Religionem, si juvenis est, & si senex, non tantum castitatis emitte?

13. Respondeo, tunc professio illius, qui ad Religionem transit, est quidem valida, quia, si prædicta aliter liber consensus, satis fuit legitime suscepta, & si tamen relicto in sæculo ad Religionem, vel votum suaderi posset, cogi non posset, quia Religio, & votum ex propria voluntate, non verò ex aliena sunt suscipienda. Immo in hoc casu, si incontinentie periculum, præter, v. g. premeret, debet Episcopus conjugem, quamvis professum uxori periclitanti restituere (cum se exire à Religione nequit, quia, ut dictum est, licet se licet professio) licet, uxore deinde mortua, vel non castitatis emitte, obligetur dictus professus ad illam Religionem reverti. Vide Sanchez l. 7. matr. d. 33. num. 1. & 15. Pont. l. 9. cap. 12. alique.

14. Quæres: Ille relictus in sæculo, peccabitne nolens ingredi Religionem, vel Votum Castitatis emitte?

Respondeo: Si gravi causa non moveatur, (sic puto) graviter peccabit, tum quia contra Sacros Canones agit, tum quia Religioni, pro qua dedit licentiam, illud damnum affert, quod modò *supra* d. c. 3. §. 8. n. 6. diximus, nempe obligationem restituendi coniugem, &c.

15. Si relicta in sæculo vocat tandem Castitatem, non poterit amplius revocare ad se Professum, quia per licentiam, quam dedit, ut suus coniux profiteretur, concessit illi, ut posset, immò, ut deberet non petere debitum: per Votum autem, quod ipsa emisit castitatis, non potest ipsa petere: ergo ad quid infervier illa revocatio? Ita dicitur Pontius, *loc. cit. num. 5.* & consequenter videtur, Professum, si quando restitueretur uxori in casu dicto numero 13. posse quidem reddere debitum, at, quia verè est Professus, debet, ut vult Pontius *loc. cit. num. 4.* quando potest, suum Votum servare, atque adeo, nisi ipsi dispensetur à Summo Pontifice, petere debitum non valebit.

§. II. Quoad Ordines Sacros sine consensu Coniugis.

1. Quamvis certissimum sit, validè Sacris Ordinibus initiari coniugatum, invita uxore, semper tamen mortaliter illicitè. Idque verum est, si post matrimonium consummatum, siue etiam post solum ratum, Ratum enim dat dumtaxat facultatem ad professionem emittendam, non verò ad Ordines sacros suscipiendos, ut *supra* suo loco vidimus.

2. Hinc fit, ut sic ordinatus possit revocari à sua uxore, possitque ipse revocationi assentiri, & reddere debitum, sed, quia Ordini sacro annexum est Votum, seu Præceptum servandæ Castitatis, petere non poterit, ut in simili *num. 16.* dictum est, & hic notat Pontius *d. lib. 9. cap. 13. n. 5.*

3. Quid si non revocetur?

Respondeo: Tunc non tenebitur quidem ex se redire ad illam. Ordo enim validus merito id concedere debet, ut advertit Castropalaus *lib. 5. num. 8. ex Extravag. Antiqua de Voto.* Possit, tamen, si veller, ut diximus *n. 4.* de professio, uxore non consentiente; par enim est ratio. Quamvis enim illa professio fuerit nulla, Ordo verò hic sit validus, tamen obligatio reddendi debitum uxori est eadem, & ex alia parte Ordo facit non pugnare ex se cum matrimonio, nisi ratione voti Castitatis ipsi Ordini adnexi. Si ergo voto professionis non obstat, potest in illo casu ex se redire, potest redire, & ordinatus ex se nihil obstat posset, nisi idem votum Castitatis. Lege Castropalaus, *loc. cit.* contra nonnullos citatos à Sanchez *lib. 7. marr. d. 40. n. 5.*

4. Denique adverte, si coniugatus, etiam matrimonio non consummato, ad Ordinem Sacrum (non ergo, si ad Minores) ascendat sine uxoris expressa licentia, in suspensionem, seu irregularitatem incurret ex iure, *In Extravag. citata*, & habet Pont. *loc. cit. num. 2.* Vnde neque in suscepto Ordine ministrare, neque ad Superiores promoveri, neque Beneficium, vel officium Ecclesiasticum obtinere poterit.

Quoad eosdem Ordines cum consensu Coniugis.

5. Hactenus de susceptione sacrorum Ordinum sine consensu Coniugis, quid Iuris cum ejusdem consensu?

Affero, posse eos suscipi cum dicto consensu, sed cum similibus conditionibus explicatis à *num. 8.* Nempe, ut uxor prius Religionem profiteatur, aut, si sit senex, & de incontinentia non sit suspecta, Castitatis votum simplex emittat.

6. Scio Gasp. Hurt. *d. 11. matrim. diff. 9.* docere contra Sanchez, ut vir ad sacros Ordines promoveri possit, suscipere, si uxor manens in sæculo, castitatem voveat, libe-

retque per suam licentiam dictum virum ab obligatione tori, & cohabitationis, nec requiri, ut uxor profiteatur, quia, (inquit) in *cap. Coniugatus, de convers. coniug.* Professio uxoris non requiritur.

7. Verum, pro Sanchez pugnat Castropalaus *lib. 3. de spons. d. 3. p. 6. §. 11. n. 17.* Patetur enim, veram esse sententiam Hurtadi in rigore iuris, sed iam ex vi consuetudinis, nullum nunc coniugatum permitti initiari sacris, nisi prius uxor profiteatur, vel si sit vetula, castitatem voveat. Nota autem (ut colligo ex Pont. *l. 7. marr. d. 36. n. 1.*) debere accedere licentiam etiam Episcopi, si non est ex rigore iuris, certè ex consuetudine, ut in simili diximus *n. 11.*

8. Quando autem modo dicto, secundum Castropalaus *d. 3. de spons. p. 6. §. 11. n. 11.* remanet voto constricta uxor in sæculo, admonent Doctores cum Sanchez *l. 7. matrim. d. 39. n. 8.* non posse ipsam cum suo coniuge ordinato manere in eodem cubiculo, ut habetur *cap. Episcopus, dist. 77.* immò prudens consilium tradunt esse, ut, ne in eadem quidem domo habitet, ad vitandum scilicet incontinentiæ suspicionem.

9. Præterea hoc uxoris votum Castitatis, licet sit simplex, tamen habet hoc peculiare, ut, si ipsa post mortem sui coniugis iam ordinati contrahat novum matrimonium, invalidè contrahat.

Ratio cur hunc effectum pariat hoc votum nunc, non verò, quando coniux in Religione Professionem emisit, est, quia Ordini sacro, ad quem licentiam concessit ipsa uxor, debetur hæc reverentia, ne uxor eadem aliud matrimonium ineat. Hanc doctrinam habet Sanchez *lib. 7. marr. d. 40. n. 2.* quam Azor. *p. 1. l. 13. cap. 14.* affirmat, esse omnium, Pont. *l. 7. c. 23. n. 10.* tamen id negat, asserens, par esse utrumque votum, & neutrum dirimere matrimonium subsequens, sanè probabilis.

Inquires per hanc occasionem, primò, An ipse Presbyter Græcus, si post mortem suæ uxoris aliam ducat, validè ducat? Secundò, An licitè? Tertiò, An vidua prædicti Græci Sacerdotis, si ad secundas nuptias convolet, validè convolet, & licitè?

Respondeo, ad primum. Docet Petrus Arcudius *lib. 7. de marr. c. 4.* Matrimonium secundum Presbyteri Græci validum esse (licet tunc dictus Presbyter sit repellendus ab exercitio Ordinis, si velit ipse, vel uxor persistere in eo matrimonio) quia, inquit, nec ipse emisit vllum votum castitatis, nec adest Canon matrimonium illud invalidans, sed tamen, quia sit bigamus per secundas nuptias, merito privatur exercitio altaris. Ita Arcudius contra Cariophylum putantem hoc matrimonium esse invalidum.

Respondeo, ad secundum, Sacerdotem prædictum graviter peccare, secundas nuptias celebrando. Non solum enim Canones Græcorum (ut colligo ex allatis ab Arcudio citatis) illum faciunt bigamum, eundemque Sacerdotali exercitio privant, ut dictum est, verum etiam vocant illas nuptias illicitas, illegitimas, nefarias.

Respondeo, ad tertium, validum esse matrimonium viduæ relicte à Presbytero Græco, ut etiam esse licitum. Ita contra Cariophylum, qui videtur hoc matrimonium damnare, docet his verbis Arcud. *loc. cit.* Quod Sacerdotum vidua ad secunda vota minime transeat, non ritus, sed virtutis est.

Confirmo, quia Sanchez *lib. 7. de marr. c. 40. n. 5.* ait, licitè viduam Sacerdotis secundo nubere, si non consensit Ordinationi sui primi viri, & probabile esse, etiam licitè secundo nubere, quando vxor nesciebat, id sibi prohiberi. Sed audio, vxores communiter non solere dare ejusmodi consensum; quod si dent, eas nescire ejusmodi prohibitionem non valendi transire ad secundas nuptias; ergo, &c. Supponimus autem dictam viduam nullum votum castitatis emisisse, ut certè emittere non solent.

Confirmo iterum; quia in dubio, an emisim votum, & in dubio, quod existat lex, seu præceptum, melior est conditio meæ libertatis, atque adeo non obligor illam servare, ut de lege dubia docet Sanchez *lib. 1. in*

X a Decal.

Decal. 10. n. 3. & de voto n. 36. Cum ergo, ad minus, saltem dubia sit lex hæc, vel votum de abstinendo à secundis Nuptiis, quoad prædictam viduam, ipsa non obligabitur, &c.

Nec contrarius est Pontius lib. 7. *mar. c. 25. §. 21* dum dicit, matrimonium relidæ à Sacerdote Græco esse quidem validum, sed illicitum, quia est contra eorum Canones: Nec est, inquam, contrarius, quia & ipse, & Canones, quos avert, videntur loqui de vidua, quæ dedit licentiam, seu consensit sui viri Ordinationi, sciens sibi se prohiberi secundas nuptias, & de vidua, quæ castitatem fortè voverit: Lege diligenter tum ipsum, tum Sanch. *l. c.*

10. Inquires iterum: Si eveniat casus similis illi, cuius *supra*, §. 1. n. 12. memini, hoc est, si, promotus Coniuge in laicis, uxor, nec Religionem ingredi velit, nec castitatem vovere, quid faciet vir iam Ordinatus?

11. Respondit: Sanch. *l. 7, matr. d. 39, n. 12*, ait, uxorem debere cogi ad votum; ad hoc enim emitendum se obligavit, dum libere dedit licentiam viro, ut ad Ordines accederet. Verum, Castropal. *l. c. n. 19*, ait, non posse cogi, sed, si uxor petat, debere ipsi suum virum restitui. Ratio est, quia nemo unquam cogi invitus potest ad votendam castrum. Veraque probabilis est sententia. Verum, mihi magis placet *hæc* posterior; tueretur enim magis libertatem. Quia tamen uxor supponitur promissæ, se professionem, vel votum emissuram, nolens deinde promissionem perire, causa valde rationalis debet accedere, ne graviter peccet, nolendo custodire sacros Canones in re tam gravi. Sic puto, ut *ibid. n. 14*, in simili putavi.

12. Illud item Castropalaus *l.e. nam. 23.* contra plures Doctores habet, hunc Ordinatum cum licentia uxoris, defuolentis, nec prosteri, nec vovere, incidere etiam in eandem illam suspensionem, seu irregularitatem, de qua modò dixi *n. 4.* Ratio est, quia in sacro *Textu Extravag. Antiq. de voto,* dicitur, cum incidere in dictam suspensionem, qui aliter, quàm sacris Canonibus noverit conve-

nire, sacros Ordines suscepit. At facti Canonici
runt ad dictos Ordines non solum licentiam
eius professionem, vel votum. Nota tamen illud
si enim bona fide inculpatus maritus, supponen
Canones servaturam, promoveatur, non pot
re suspensum, quia si non novit se ordinat
sacros Canones. Sed profecto, ne praedicta
eveniant, praxis esse debet, ut prius p
veat uxor, & deinde maritus promoveatur.

13. Denique, ut vir ad Episcopatum ascenderet, prae-
runt omnino iura, ut uxor Religionem ingrederetur.
Cardinalatum vero nihil aliud est opus, prae-
quod ad Ordines sacros necessarium esse, hactenus
nivimus.

§. III. Quoad Verum simplex Castitatis

1. **Q**uemadmodum §. 1. indicavimus, posse coe-
mutuo consensu coelibem vitam agere, se po-
runt voto se Castitatis attingere, eadem enim etiam
de utroque: recole tamen cautionem, quam alibi indi-
cavimus, ut item illa, quæ huc facere videmus, etiam
in præcedentibus per occasionem sunt de-ferenda.

2. Si quis ritè uxoratus, deinde ob impotentiam
impotentia, quod creditum fuit perpetuum, proba-
nem emisit, vel Ordines sacros suscepit, quod facit
casu, quo deinde appareat, eum esse potentem, potest
poterit, ac debet ad uxorem?

3. Respondeo, redire debere, quia praevalens ratio
 tas matrimonii ritè suscepti. Verùm, id, & melius
 idem facientia latè prosequitur Diana *pari. 11. n. 1.*
resol. 9.

Et ad iam finem *Tractationum de Marinibus* feliciterque perveni; id, quod Summo Deo referens, similem felicitatem studiosis *Lectoribus* ab eodem enixè precor.

DE CONTRACTIBVS
IN PARTICVLARI
QVOS DIRIGIT IVS NATVRALE
LIBER NONVS.

A, quæ pro praxi scire oportuit de Contractibus in genere, in lib.8. Decal. tit.3. & 6. dicari satis: Nam propter ea, iis non repetitis, ad peculiare Contractus explicandum opportunè descendendum est.

TRACTATVS I.
DE
CONTRACTV MVTVI,
& de Vſura.

CAPVT PRIMVM.

De Mutuo.

§. I. *Quid sit Mutuum.*

I. **V**TUUM, quod sic dicitur, quia *de meo tuum* fit, commodè definiri potest in hunc modum: *Est gradatio rei consistentis in pondere, ut Massæ Argenti, Nu-*

mero, ut Pecuniae, & Mensura, ut Vini, Frumenti, &c.
recuperandi, statuo tempore, tantundem in suo generi.

Hanc definitionem lib. 8. in Decal. tr. 3. §. 8. *Aliter*
cuius, nunc duo recolamus, vel explicemus: Alterum
quoad tempus mutuū restituendi: Alterum quoad
lud (tantundem.)

Tempus restituendi Mutuum.

2. Mutuatarius tenetur restituere mutuum ex
constituto; vel post ejus usum completum, postea
tenetur reddere antea, quamvis mutuum in manus
reperatur: potest tamen antea reddere: si placet,
ut habetur in Iure, l. Quid in dno, ff. de pignori.
Quoties in gratiam debitoris apponitur de soluti-
onis, potest, ut vult Navar. in *Man. c. 17. §. 119. c.*
Ang. v. Jura l. 1. num. 6. debitor ante illam rem solvi
unde fit, ut in contractu mutui, creditor non liceat
agere debitorem, ut ipse debitor nequeat ante diem
solvere. Ratio est, quia; mutui natura postulat, ut quicquid